

Oponentský posudek na disertační práci mgr. Antonína Plachého „Filosofické kontexty fenoménu hry a pravidel fotbalu ve výchově společnosti“.

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

Školitel: Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

Disertační práce mgr. A. Plachého svým obsahem, stylistickým zpracováním, samotnou tematikou a zejména kvalitou, dle mínění recenzenta, překračuje běžné standardy disertací prací renomované Fakulty tělesné výchovy a sportu UK v Praze. Již samotné téma disertace zaujme svým titulem akcentem na „filosofické kontexty“ či „výchovu společnosti“. Tedy sféry, ležící spíše v oblasti periférií zájmu (naší) společnosti orientované nejen na půdě sportu na výkon, výsledek, vítězství či odměnu spíše, než na cesty k dosahování těchto met. Tím spíše, že autor textu nad rámec běžně standardizovaných preambulí se „omezuje“ na konstatování „prohlašuji, že jsem disertační práci vypracoval samostatně a řádně citoval v textu použitou literaturu“. Samostatnost, spíše strmě čnějící nad očekáváním absolventa (ne)filozofického studijního oboru, pak v odborně poučeném čtenáři, věřmě že nikoli šalivě, vytváří hluboký dojem, že se nejedná o nepřiměřeně sebevědomé konstatování: Nýbrž o reflexi dlouhodobého, systematického, poctivého a zejména vysoce promyšleného studia relevantní obsáhlé a nikoli snadno dostupné a myšlenkově „stravitelné“ literatury, stejně jako vysoce významné problematiky etických funkcí hry či sportu: Jako výraz plodného myšlenkového předpolí prakticky koncipovaných a zjevně originálních závěrů, které nesporně přesahují „fenomén hry“, „pravidla fotbalu“ či „doménu sportu“. A ospravedlňují tak na první pohled vysoce sebevědomou formulační koncovku práce aspirující na dopad „ve výchově společnosti“. Tím spíše, že přinejmenším ze sociologického pohledu se snad shodneme na konstatování, že „sport je takový, jaká je společnost“.

Z formálního hlediska je pro odborně zaujatého čtenáře přinejmenším příjemné, že autor textu nepodléhá běžným odborným klišé dělit otrocky text na „teoretickou“ a empirickou“ část a zcela plně zaujat svým odborně hodnotovým zaujetím postupuje krajinou své bohatě tematicky rozvrstvené práce k jejímu nanejvýše chvályhodnému (možná dílčímu) vrcholu: „úpravě pravidel fotbalu pro podporu hry směřované k tvořivosti“ (s. 6). Bez povšimnutí není nejen fakt, že se jedná o téma organicky související s obecněji formulovanou problematikou existence subkulturní či alternativní koexistence, nýbrž i nikoli pouze vzdáleně

s fungováním pravidel v tzv. „postmoserní společnosti“, aktualizující spíše opomíjené téma povahy a fungování principu fair play v soudobé výkonem očarované společnosti. Že nejde zdaleka o záležitost na okraji odborného a veřejného zájmu, nás – bohužel – přesvědčují i znovu aktualizované právní kroky ze strany vedení českého fotbalu bojujícího (přinejmenším deklarativně) s nefér herními praktikami ve směru autorem akcentované zásady „ochraňovat pravidla, aby o ně pečovali dobří rozhodčí a aby o rozhodčí bylo také pečováno“ (s. 6).

Tématickému zaměření a zejména étosu textu odpovídá i jazyková kultura disertace: jistá archaičnost reflektuje zřejmě hodnotovou ukotvenost v bohatém spektru klasické odborné literatury podporující pragnantnost myšlenkových postupů a praktických závěrů týkajících se primárně světa hry, kterou autor navíc i osobním prožíváním vnímá jako symbol oslavy svobodné výchovy ke svobodě, „která je principem rovnováhy lidské schopnosti přežít a být přítom mezi lidmi“ (s. 8). Autor tak, opřen o relevantní klíčové filozofické autority, duchází k závěru, že jsou to právě děti, potřebující svobodu ke hře, když se „učí nakládat s pravidly hry“ a „současný rozvoj jejich herních, mentálních a volních kapacit je vede k okamžikům, kdy sami cítí, že tohle se již nesmí“, přičemž „pravidla vytvářejí jakýsi střed svobody jednání“ (s. 9). Věřmě, že postupná studijní profesionalizace trenérů skutečně povede i k nepřehlédnutelné funkci učit a vychovávat. Ve smyslu neúhybného profesního poslání, nikoli pouze ekonomicky výhodného džobu.

Velice hutné, široce rozkročené a čtenářsky náročné filozofické předpolí na kterém autor staví (svoji práci zve jasně jako filosofickou – jako cestu k moudrosti: (s. 72); své vzhledem ke svým východiskům vysoce praktické cíle, jsou zjevně patrné tam, kde vzhledem k současnému trendu ubývání pohybových aktivit a míst k jejich realizaci pléduje pro „zábavný“ organizovaný tréninkový proces. Zjevně ve smyslu prapůvodního významu pojmu sport (jako specifické formy zábavy). A správně právě zde se připomíná nezastupitelnost spolupráce trenérů s rodiči.

Text poutá čtenáře (zejména pedagogicky orientovaného) i v symbolických modelových „příbězích“ etické povahy (s. 68 – 75). Recenzentovi zde lahodil kupř. názor o významu represe při nedodržování norem. A vysoce „provokativně“ pak působí „zpochybnění“ žití dle etických norem znevýhodňovaných oproti „společenským dravcům“ (s. 76): Cesta za ideálem ve společnosti ...jde proti představě ideálu“ (s. 80). Stejně i hodnocení dopingu

(„je faulem, který je nejen úmyslný, ale ještě k tomu dopředu a pečlivě připravovaný“ – s. 85-86); „úspěch je pro mladé reprezentanty tak cenný, že jsou ochotni riskovat i vlastní zdraví“ (s. 87).

Skutečně na první pohled prakticky směřovaný text začíná stranou 104: „Pravidla a rozhodčí fotbalu“. Otevírá pro čtenáře čtivý popis historie pravidel, funkci míry osobní zkušenosti, praktické dopady hráčské zkušenosti, provázanost rozhodčího se systémem výchovy, prestiž rozhodčích; pravidla fotbalu malých forem pak slouží jako akcentování jedné z viditelných forem výchovy společnosti. Vysoce sofistikovaný filozoficky ukotvený text disertace se tak před očima čtenáře přetavuje v explicitě praktické zásady přirozené funkce fotbalu malých forem jako prostředku výchovy (společnosti) včetně hledání a nalézání možností pro zkoumání úprav na tomto poli. Zde nelze jen popřát autorovi textu úspěch alespoň „zčásti srovnatelný“ s mým hodnocením jeho disertace.

Práce tématicky, obsahově, stylisticky, ukotvením v odborné literatuře a zejména praktickým zhodnocením na poli sportu svědčí nejen o vysoké odborné kompetentnosti autora, ale (a to nebývá vždy na poli doktorandských disertací zvykem) je významným (i když nesporně diskutabilním) příspěvkem pro praxi světa organizovaného sportu.

*Práce mgr. Antonína Plachého „Filosofické kontexty fenoménu hry a pravidel fotbalu ve výchově společnosti“ **plně splňuje nároky disertace podle řádu DS a jako takovou ji doporučuji k obhajově k a následnému udělení vědecké hodnosti PhD.***

Otázky k obhajobě:

1. Jak pedagogicky moudře z pozice trenéra vést děti k hluboce ukotvenému přesvědčení o tom, co (se) na půdě fotbalu „již nesmí“?
2. Hermeneutika (obecně výklad bible) zde vymezena správně jako „umění porozumět v myšlenkách, činech i dílech“, jako hledání pravdy (s. 17+s.20): lze popsat její viditelné fungování ve hře v rovině sebeznázorňování?
3. Jaký je doktorandův názor na „genetické úpravy člověka“ (Stephen Hawking aj.).

V Brně, dne 28.09.2012

prof. PhDr. Aleš Sekot, CSc.

